

I. Bendrieji klausimai

1. Ar finansų rinkos dalyvis gali užsiimti veikla, susijusia su virtualiuoju turtu?

Lietuvos banko parengtoje pozicijoje¹ dėl virtualiojo turto ir pirminio virtualiojo turto žetonų platinimo nurodoma, kad prižiūrimi finansų rinkos dalyviai (toliau - FRD) gali dalyvauti veikloje, susijusioje su virtualiuoju turtu tik dviem Pozicijoje (pozicijos I dalies 2.2. ir 2.3. papunkčiai) numatytais atvejais:

1) FRD valdomoje erdvėje integruojamos trečiosios šalies paslaugos, susijusios su virtualiuoju turtu. Vertinant veiklos modelių atitikimą pagal šį atvejį, be kitų aplinkybių, atsižvelgiama ir į tai, ar FRD valdoma erdvė yra, pirmiausia, skirta pagrindinės FRD veiklos vykdymui, o ne trečiųjų šalių teikiamų paslaugų skatinimui ar palaikymui.

2) trečiųjų šalių, kurių pagrindinė veikla yra susijusi su virtualiuoju turtu, valdomoje erdvėje integruojant FRD teikiamą sąskaitos informacijos paslaugą.

FRD turėtų užtikrinti finansinių paslaugų teikimo veiklos atskyrimą nuo veiklos, susijusios su virtualiuoju turtu, ir tinkamą bei neklaidinančią komunikaciją dėl FRD teikiamų paslaugų pobūdžio. FRD turėtų užtikrinti, kad jo valdomoje erdvėje (internetu svetainėje, mobiliojoje aplikacijoje, platformoje, bankomate, kliento el. paskyroje ir t. t.) arba trečiųjų asmenų valdomoje erdvėje, kurioje FRD teikia finansines paslaugas, FRD vidaus ir išorės komunikacijai pateikiama informacija (nuorodos) nesudarytų sąlygų klaidinti klientus ir nekeltų įspūdžio, kad FRD teikia su virtualiuoju turtu susijusias paslaugas ir (arba) tokios paslaugos yra prižiūrimos, joms taikomi tokie patys apsaugos arba paslaugų standartai kaip finansinėms paslaugoms. Pozicijoje taip pat nurodoma, kad FRD gali teikti paslaugas klientams, kurie užsiima veikla, susijusia su virtualiuoju turtu. Teikdamas paslaugas FRD turi užtikrinti, kad yra laikomasi teisės aktų reikalavimų, kuriais įgyvendinama pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencija, ir imamasi atitinkamų priemonių pinigų plovimo ir (ar) teroristų finansavimo rizikai valdyti.

2. Lietuvos banko pozicijoje nurodoma, kad FRD negali teikti paslaugų, susijusių su virtualiuoju turtu, tačiau įmonės, norinčios pasinaudoti viešos blokų grandinės (angl. *public blockchain*) technologija, mažą dalį virtualiojo turto turi įsigyti. Ar dabartinė Lietuvos banko pozicija reiškia, kad įmonės negali taikyti viešos blokų grandinės technologijos?

Virtualiojo turto laikymas technologijos panaudojimo tikslais nėra laikomas su virtualiuoju turtu susijusia veikla ar paslaugomis. FRD gali laikyti nedidelį kiekį virtualiojo turto, kad galėtų savo veikloje taikyti blokų grandinės technologiją, tačiau paslaugų teikimas klientams turėtų būti griežtai skiriamas nuo virtualiojo turto.

3. Finansų rinkos dalyviai įžvelgia galimybę vykdyti vertybinių popierių požymių turinčių virtualiojo turto žetonų platinimą naudojantis Lietuvoje veikiančiomis sutelktinio finansavimo platformomis. Ar sutelktinio finansavimo platformos gali vykdyti pirminį vertybinių popierių požymių turinčių virtualiojo turto žetonų platinimą (angl. *equity ICO*)?

Sutelktinio finansavimo platformose pirminis vertybinių popierių požymių turinčių virtualiojo turto žetonų platinimas gali būti vykdomas. Kai naudojantis sutelktinio finansavimo platforma išleidžiami žetonai,

¹ https://www.lb.lt/uploads/documents/docs/21409_103eb11b3b6b3414eec845601d4bffd.docx

turintys vertybinių popierių požymių (jie suteikia teisę į nuosavybę, įmonės valdymą ar kitokių teisių akcininkams, tokių kaip teisę gauti bendrovės pelno dalį dividendų ar kitu pavidalu, numato palūkanų mokėjimą ar žetonų išpirkimą ar kt.), taikomi Lietuvos Respublikos sutelktinio finansavimo įstatyme ir Lietuvos Respublikos vertybinių popierių įstatyme numatyti reikalavimai (žr. II. *Su vertybinių popierių požymių turinčių žetonų leidimu susiję klausimai*).

4. Ar sutelktinio finansavimo platformą administruojantis operatorius joje gali paskelbti projektą, kuriuo siekiama pritraukti finansavimą virtualiuoju turtu?

Sutelktinio finansavimo platformos operatorius yra Lietuvos banko prižiūrimas FRD, todėl veikla, susijusi su virtualiuoju turtu (operacijų jomis vykdymas, virtualiojo turto keitimas), su sutelktinio finansavimo platformos operatoriaus teikiamomis finansinėmis paslaugomis nesuderinama. Jeigu operatorius norėtų imtis su virtualiuoju turtu susijusio verslo, tokią veiklą jis turėtų juridiškai atskirti nuo teikiamų finansinių paslaugų ir finansavimą tokio tipo turtu rinkti naudodamasis trečiųjų asmenų teikiamomis paslaugomis.

5. Bendrovė neteikia finansinių paslaugų, tačiau turi internetinę platformą, kurioje numato prekiauti virtualiuoju turtu. Ar tokiai bendrovės veiklai reikalinga kokia nors licencija?

Virtualiojo turto pardavimas ar kitokio pobūdžio sandorių dėl virtualiojo turto sudarymas, kai tokia veikla neturi finansinių paslaugų požymių, nebūtų vertinamas kaip FRD veikla, todėl nėra reguliuojama teisės aktais. Tačiau tais atvejais, kai bendrovė tarpininkauja dėl sandorių virtualiuoju turtu, kuris turi finansinių priemonių požymių (pvz., su virtualiuoju turtu susiję sandoriai dėl kainų skirtumo), bendrovės veikla laikytina investicinių paslaugų teikimu ir jai taikytini Lietuvos Respublikos finansinių priemonių rinkų įstatyme nustatyti reikalavimai (pareiga gauti finansų maklerio įmonės licenciją, laikytis veiklai taikomų reikalavimų ir kt.).

6. Finansinių paslaugų neteikianti įmonė ketina platinti virtualiojo turto žetonus, grįsdama tai paramos principu. Žetonų įsigiję gyventojai suteiks paramą įmonės kapitalui pritraukti ir veiklai plėtoti. Žetonų savininkai neįgis jokių finansinių priemonių, o įsigyti žetonai tik patvirtins asmenų dalyvavimo paramoje faktą, bet nesuteiks jų savininkams jokių papildomų teisių, t. y. įmonė neįsipareigos grąžinti žetonų savininkams jų suteiktos paramos vertės, žetonų savininkai neturės teisės dalyvauti įmonės valdymo procese, reikalauti pelno dalies, gauti palūkanas ar kitokį finansinį atlygį. Ar tokiai veiklai būtų taikomas koks nors specialus teisinis reguliavimas?

Jeigu įmonė rinktų lėšas kaip neatlygintą paramą, o žetonai nesuteiktų jokių turtinių ar neturtinių teisių jų savininkams, nesant kitų reikšmingų sąlygų, finansų rinką reglamentuojančių teisės aktų reikalavimai nebūtų taikomi. Tačiau jeigu žetonai bus naudojami FRD steigti, teisės aktuose nustatyti reikalavimai dėl kapitalo bus taikomi (žr. 10 klausimą).

7. Ar finansines arba draudimo paslaugas teikianti įmonė gali priimti įmokas už paslaugas virtualiuoju turtu?

Kadangi ta įmonė būtų Lietuvos banko prižiūrimas FRD, tiesiogiai ji negalėtų priimti atsiskaitymų virtualiuoju turtu. Tokios paslaugos kaip atsiskaitymas už prekes ar paslaugas virtualiuoju turtu nėra suderinamas su finansinių paslaugų teikimu. Norėdama priimti tokio tipo įmokas, įmonė turėtų naudotis trečiųjų asmenų teikiamomis paslaugomis.

8. Ar FRD savo valdomoje erdvėje, kurioje teikia finansines paslaugas, gali sudaryti galimybę klientams naudotis trečiųjų asmenų teikiamomis paslaugomis – atsiskaityti virtualiuoju turtu, keisti jį į tradicines valiutas, investuoti į virtualųjį turtą?

Nors su virtualiuoju turtu susijusią veiklą galėtų vykdyti tik tretieji asmenys, FRD turėtų užtikrinti, kad finansinių paslaugų teikimas būtų labai aiškiai atskirtas nuo veiklos, susijusios su virtualiuoju turtu. FRD neturėtų savo teikiamų finansinių paslaugų susieti su trečiųjų asmenų teikiamomis paslaugomis, susijusiomis su virtualiuoju turtu, naudoti savo pavadinimo veikloje, susijusioje su virtualiu turtu, kurti įspūdžio, kad būtent įmonė teikia su virtualiuoju turtu susijusias paslaugas.

Kaip nurodoma Pozicijos I dalies 2.2. papunktyje, tais atvejais, kai FRD valdomoje erdvėje integruojamos trečiųjų asmenų teikiamos paslaugos, susijusios su virtualiu turtu, tokios paslaugos turi būti apribotos rizikos. Paslaugų, susijusių su virtualiu turtu, teikėjai privalo imtis riziką mažinančių priemonių, tokių, kaip: ne mažesnio lygio, nei FRD taikomas, klientų identifikavimas, apribotas virtualiojo turto judėjimas, virtualiojo turto vertės padengimas realiuoju turtu ar kitos priemonės. Apribotas virtualiojo turto judėjimas reiškia tai, kad FRD valdomoje erdvėje trečiųjų šalių vykdoma su virtualiuoju turtu susijusi veikla galima tik uždaramame rate – FRD valdomoje erdvėje – vartotojams nesuteikiant galimybės pervesti virtualųjį turtą į arba iš FRD valdomos erdvės.

9. Elektroninių pinigų įstaigos klientu nori tapti asmuo, kuris elektroninių pinigų įstaigoje atidarytą mokėjimo sąskaitą naudos atsiskaitymams už prekybą virtualiuoju turtu. Ar gali būti atliekamas supaprastintas tokio kliento tapatybės nustatymas, kaip nurodyta Pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos įstatyme (tais atvejais, kai bendrai per kalendorinius metus įvykdytų operacijų vertei taikoma 1 000 Eur arba ją atitinkančios sumos užsienio valiuta riba, ir atvejais, kai tais pačiais kalendoriniais metais elektroninių pinigų turėtojo prašymu išperkama 500 Eur arba ją atitinkanti suma užsienio valiuta ar didesnė suma grynaisiais pinigais)?

Pagal minėto įstatymo 15 straipsnį, supaprastintas kliento tapatybės nustatymas gali būti atliekamas, jeigu pagal finansų įstaigų ar kitų įpareigotųjų subjektų nustatytas rizikos vertinimo ir valdymo procedūras nustatoma maža pinigų plovimo ir (ar) teroristų finansavimo rizika ir tenkinamos kitos šiame straipsnyje numatytos sąlygos. Su virtualiuoju turtu susijusi veikla, įskaitant prekybą virtualiuoju turtu, kelia didesnę pinigų plovimo ir (ar) terorizmo finansavimo riziką, todėl asmens tapatybės supaprastinta tvarka nustatymo priemonės nebūtų pakankamos.

10. Įmonė, neteikianti finansinių paslaugų, ketina platinant virtualiojo turto žetonus surinktas lėšas panaudoti licencijuojamo finansų rinkų dalyvio kapitalui suformuoti. Ar taip galima?

Atsakymas priklauso nuo to, kokie teisės aktuose nustatyti reikalavimai taikomi finansų rinkos dalyvio kapitalui. Pateikiame pavyzdį, kai platinant žetonus surinktas lėšas siekiama panaudoti kapitalui formuoti. Banko licencijavimo metu atsižvelgiama į tokius aspektus: 1) ar steigiamas bankas turi Lietuvos Respublikos bankų įstatyme nustatytą minimalų banko kapitalą; 2) ar nėra pagrindo įtarti, kad siekiant įgyti banko kvalifikuotąją kapitalo dalį vykdoma ar įvykdyta arba buvo bandyta įvykdyti pinigų plovimo ar teroristų finansavimo veikla, kaip tai apibrėžta Lietuvos Respublikos pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos įstatyme, ar kad toks įsigijimas gali padidinti tokių veiksmų pavojų; 3) ar steigiamas bankas po licencijos išdavimo sugebės tenkinti kapitalo pakankamumo reikalavimus, nustatytus Reglamente (ES) Nr. 575/2013. Banko steigėjai turi gebėti identifikuoti ir atskleisti visus žetonų pirkėjus, nepriklausomai nuo pirkinio sumos ir to, ar žetonų platinimas yra paramos ar atlygintino tipo, ir nustatyti, koku būdu žetonų

pirkėjai įgijo investuojamas lėšas. Kadangi žetonų platinimas yra laikomas itin rizikinga ir nepatikima priemone kapitalui pritraukti, bankas turėtų įrodyti, kad yra pasirengęs visą veiklos laikotarpį tenkinti kapitalo pakankamumo reikalavimus remdamasis ir kitais šaltiniais. Platinant žetonus suformuotas steigiamo banko kapitalas būtų vertinamas itin kritiškai ir galėtų būti kliūtis banko licencijai gauti. Atkreipiame dėmesį, kad jau įsteigtas bankas ar kitas finansų rinkos dalyvis, gavęs Lietuvos banko leidimą vykdyti prižiūrimą veiklą, virtualiojo turto žetonų platinti negalėtų.

11. Įmonė ketina platinti virtualiojo turto žetonus, kurie suteiktų teisę jų savininkams dalyvauti valdant įmonę ir gauti dividendus. Ar tokiai įmonės veiklai būtų taikomi finansų rinką reguliuojantys teisės aktai? Jei taip, tai kokie?

Tikėtina, kad tokiu atveju žetonai būtų prilyginami vertybiniais popieriams, todėl jų platinimui būtų taikomos Lietuvos Respublikos vertybinių popierių įstatymo nuostatos (žr. *II. Su vertybinių popierių požymių turinčių žetonų leidimu susiję klausimai*). Tai reiškia, kad prieš pradėdama žetonų platinimą Lietuvoje įmonė turėtų parengti ir paskelbti Lietuvos banko patvirtintą prospektą (išskyrus įstatyme nustatytas išimtis, pvz., jeigu įmonės visų siūlomų vertybinių popierių bendra pardavimo vertė valstybėse narėse nesiekia 5 mln. Eur per metus, jeigu vertybiniai popieriai siūlomi tik profesionaliesiems investuotojams ir kt.). Tuo atveju, jeigu būtų planuojama žetonų antrinė apyvarta, ji turėtų būti vykdoma Lietuvos Respublikos finansinių priemonių rinkų įstatyme nustatyta tvarka. Jei įmonė yra Lietuvos banko prižiūrimas finansų rinkos dalyvis, teikiantis finansines paslaugas (pvz., draudimo įmonė, bankas, el. pinigų įstaiga ir t. t.), ji gali platinti šiuos žetonus tik finansines paslaugas atskyrusi nuo veiklos, susijusios su virtualiu turto.

12. Ar finansų maklerio įmonė gali tarpininkauti platinant virtualiojo turto žetonus per savo administruojamą prekybos platformą?

Finansų maklerio įmonė yra FRD, kurio veiklą prižiūri Lietuvos bankas, todėl ji negali imtis veiklos, susijusios su virtualiuoju turto. Pastaroji veikla nėra suderinama su finansų maklerio įmonės teikiamomis investicinėmis paslaugomis. Jeigu finansų maklerio įmonė vis dėlto nuspręstų imtis tarpininkavimo platinant virtualiojo turto žetonus, kurie nėra pripažinti finansinėmis priemonėmis, ji turėtų šią veiklą aiškiai atskirti nuo savo pagrindinių paslaugų. FRD turėtų užtikrinti, kad FRD valdomoje erdvėje (FRD interneto svetainėje, mobiliojoje aplikacijoje, platformoje, bankomate, kliento el. paskyroje ir t. t.) trečiųjų asmenų teikiamos paslaugos, susijusios su virtualiuoju turto, būtų apribotos rizikos (pavyzdžiui, ne mažesnio lygio, nei FRD taikomas, klientų identifikavimas, apribotas virtualiojo turto judėjimas, virtualusis turtas padengtas realiuoju turto ar taikomos kitos riziką mažinančios priemonės). Finansų maklerio įmonė gali tarpininkauti platinant žetonus, turinčius vertybinių popierių požymių (žr. *II. Su vertybinių popierių požymių turinčių žetonų leidimu susiję klausimai*).

13. Ar elektroninių pinigų įstaiga gali leisti elektroninius pinigus naudodama blokų grandinės technologiją?

Taip, elektroniniai pinigai gali būti leidžiami naudojant blokų grandinės technologiją, tačiau turi būti užtikrinamas Lietuvos Respublikos elektroninių pinigų ir elektroninių pinigų įstaigų įstatyme nurodytų reikalavimų laikymasis, o vykdomos veiklos modelis turi atitikti Lietuvos banko pozicijoje keliamus reikalavimus.

14. Ar valdymo įmonės licenciją turinti įmonė gali steigti investicinį fondą, investuojantį į virtualųjį turtą?

Pagal Lietuvos banko poziciją, FRD neturėtų dalyvauti veikloje ar teikti paslaugų, susijusių su virtualiuoju turtu. Su virtualiuoju turtu susijusia veikla ar paslaugomis laikytinas ir fondų, skirtų investuoti į virtualųjį turtą kūrimas, išskyrus profesionaliesiems investuotojams skirtus fondus. Įmonė gali steigti profesionaliesiems investuotojams skirtą investicinį fondą, investuojantį į virtualųjį turtą, laikydamosi tokio tipo subjektų veiklą reglamentuojančių teisės aktų ir Lietuvos banko pozicijoje išdėstytų reikalavimų.

15. Ar įmonė, teikianti finansines paslaugas kartu su trečiųjų šalių paslaugomis, susijusiomis su virtualiuoju turtu, privalo vartotojus informuoti, kad tokia veikla yra neprižiūrima ir rizikinga?

FRD privalo užtikrinti, kad FRD valdomoje erdvėje ar trečiųjų asmenų valdomoje erdvėje, kurioje FRD teikia finansines paslaugas, FRD vidaus ir išorės komunikacijai pateikiama nesudarytų sąlygų klientų klaidinimui ir nekurtų įspūdžio, kad FRD teikia su virtualiuoju turtu susijusias paslaugas ir (arba) tokios paslaugos yra prižiūrimos, joms taikomi tokie patys apsaugos arba paslaugų standartai kaip finansinėms paslaugoms. FRD privalo užtikrinti, kad FRD valdomoje erdvėje finansinių paslaugų vartotojai būtų aiškiai, išsamiai ir nedviprasmiškai supažindinami su rizikomis, galinčiomis atsirasti naudojantis su virtualiuoju turtu susijusiomis paslaugomis. Klientas turi būti informuojamas ne tik tada, kai pradeda naudotis trečiųjų šalių paslaugomis, vartotojo patvirtinimas, kad jis supranta su virtualiuoju turtu susijusias rizikas, turi būti gaunamas periodiškai. FRD privalo užtikrinti, kad vartotojas aiškiai suprastų, jog toje pačioje erdvėje teikiamos ir prižiūrimos finansinės paslaugos, ir neprižiūrimos, susijusios su virtualiuoju turtu, ir kuo šios paslaugos skiriasi.

II. Su vertybinių popierių požymių turinčių žetonų leidimu susiję klausimai

1. Koks dokumentas turi būti parengtas ketinant vykdyti pirminį vertybinių popierių požymių turinčių žetonų platinimą?

Vertybinių popierių viešo platinimo reikalavimus nustato Vertybinių popierių įstatymas². Todėl ir vertybinių popierių požymių turintys žetonai Lietuvos Respublikoje viešai platinami gali būti tik po to, kai jų emitentas parengia vertybinių popierių prospektą, jį pateikia tvirtinti Lietuvos bankui ir, Lietuvos bankui patvirtinus, paskelbia. Pareiga rengti, tvirtinti ir skelbti prospektą netaikoma, jeigu visų siūlomų žetonų bendra pardavimo per 12 mėn. vertė valstybėse narėse nesiekia 5 000 000 Eur. Pareiga rengti prospektą netaikoma ir didesnės vertės emisijoms, jeigu yra bent viena Vertybinių popierių įstatymo 5 straipsnyje sustatyta išimtis. Taip pat gali būti taikomos ir kitos Vertybinių popierių įstatymo 2 skirsnyje nustatytos išimtys.

Jeigu bendrovė ketina viešai išleisti didesnę nei 100 000 Eur, bet mažesnę nei 5 000 000 Eur vertės emisiją per 12 mėn., investuotojams turi būti pateiktas informacinis dokumentas, parengtas vadovaujantis 2016 m. liepos 28 d. Lietuvos banko valdybos nutarimu Nr. 03-107 patvirtintu Informacinio dokumento, privalomo rengti viešai platinant vidutinio dydžio emisijas, rengimo reikalavimų ir atvejų, kai jo rengti nereikia, aprašu³.

Mažesnės nei 100 000 Eur vertės emisijos dokumento rengimas nėra privalomas.

2. Ar žetonų emitento parengta baltoji knyga (angl. *whitepaper*) gali būti pripažinta prospektu arba Informacinius dokumentu?

Ne. Turi būti parengti specialūs dokumentai.

² <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.3DF892F52616/gvJxEUKqWJ>

³ <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/76f39781557c11e6b72ff16034f7f796>

Prospektas rengiamas tiksliai laikantis 2004 m. balandžio 29 d. Komisijos reglamente Nr. 809/2004, kuriuo įgyvendinamos Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2003/71/EB nuostatos dėl prospektuose pateikiamos informacijos bei šių prospektų formato įtraukimo nuorodos būdu ir paskelbimo bei reklamos skleidimo, pateiktų turinio reikalavimų⁴, 2015 m. lapkričio 30 d. Komisijos deleguotojo reglamento (ES) 2016/301 (dėl prospekto tvirtinimo, skelbimo, reklamos skleidimo techninio reguliavimo standartų) reikalavimų⁵, taip pat 2016 m. liepos 28 d. Lietuvos banko valdybos nutarimu Nr. 03-106 patvirtintų Vertybinių popierių prospekto rengimo, tvirtinimo ir viešo informacijos atskleidimo taisyklių⁶.

Informacinio dokumento turinys nurodytas 2016 m. liepos 28 d. Lietuvos banko valdybos nutarimu patvirtintame Informacinio dokumento, privalomo rengti viešai platinant vidutinio dydžio emisijas, rengimo reikalavimų ir atvejų, kai jo rengti nereikia, apraše.

3. Kokio teisinio akto pagrindu reikia gauti kitų ES valstybių leidimą, jeigu pirminis virtualiojo turto žetonų platinimas vykdomas pagal Lietuvos įstatymus ir ES direktyvą?

Vertybinių popierių siūlymą Europos Sąjungoje reglamentuoja 2003 m. lapkričio 4 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2003/71/EB dėl prospekto, kuris turi būti skelbiamas, kai vertybiniai popieriai siūlomi visuomenei ar įtraukiami į prekybos sąrašą, iš dalies keičianti Direktyvą 2001/34/EB (Prospektų direktyva). Šios direktyvos nuostatos yra perkeltos į Vertybinių popierių įstatymą. Teikiant prospektą tvirtinti, turi būti numatyta, kuriose valstybėse narėse bus platinami vertybinių popierių požymių turintys žetonai. Patvirtinęs prospektą, Lietuvos bankas nustatyta tvarka informuoja tos valstybės priežiūros instituciją išsiųsdamas patvirtintą prospektą.

Pažymėtina, kad minėta direktyva leido valstybėms narėms (individualiai) pasirinkti ir savo teisės aktuose įtvirtinti ES prospekto rengimo reikalavimų taikymą emisijoms, kurių vertė ne mažesnė nei 100 000 Eur, bet ne didesnė kaip 5 000 000 Eur, todėl, skirtingai nei Lietuvoje, kitose ES valstybėse gali būti įtvirtintas ES prospekto rengimo reikalavimas ir mažesnės vertės emisijoms. Todėl, prieš ketinant viešai siūlyti vertybinių popierių požymių turinčius žetonus kitose valstybėse narėse, reikėtų išsiaiškinti jose taikomus prospekto rengimo reikalavimus. Be to, siūlome įsitikinti, ar vertybinių popierių požymių turinčių žetonų siūlymas neperžengs ES ribų ir ar nebus pažeisti kitų – ne ES valstybių – viešam vertybinių popierių siūlymui taikomi reikalavimai.

4. Kokių teisės aktų pagrindu kyla pareiga gauti leidimą viešai platinti vertybinius popierius ar jų požymių turinčius žetonus ne ES valstybėse, jau parengus emisijos prospektą?

Lietuvos banko ar kitos valstybės narės priežiūros institucijos patvirtintas prospektas suteikia teisę siūlyti vertybinių popierių požymių turinčius žetonus viešai tik ES šalyse. Kaip apibrėžiamas ir vertinamas viešas platinimas ne ES valstybėse ir kokie vertybinių popierių platinimo reikalavimai keliami tose šalyse, reikėtų išsiaiškinti iki platinimo. Pvz., Rusijoje ar Brazilijoje įsteigta bendrovė negali laisvai siūlyti vertybinių popierių ES, net jeigu jos prospektą pagal tos šalies reikalavimus patvirtino atitinkama finansų priežiūros institucija (yra taikomi reikalavimai dėl prospekto pripažinimo, finansinės atskaitomybės standartų ir pan.). Laisvai ji gali išplatinti tik iki 100 000 Eur vertės emisiją visos ES mastu.

5. Pirminį žetonų platinimą vykdanči bendrovė, registruota Lietuvoje ir veiklą vykdanči pagal Lietuvos Respublikos įstatymus, parengusi atitinkamus dokumentus ir gavusi reikiamus leidimus, per Lietuvoje

⁴ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/ALL/?uri=CELEX:02004R0809-20130828>

⁵ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=CELEX%3A32016R0301>

⁶ <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/4713e291557c11e6b72ff16034f7f796>

esantį serverį viešai siūlo vertybinius popierius. Ar Vokietijos pilietis, apsilankęs bendrovės svetainėje, anglų kalba perskaitęs pasiūlymą ir nusprendęs įsigyti bendrovės vertybinių popierių, gali jų įsigyti? Bendrovė reklaminės kampanijos Vokietijos teritorijoje nevykdė, nekviėtė Vokietijos piliečių tapti investuotojais ir pan. Ar tokia veikla pažeidžia įstatymus? Juk gali būti, kad tokių Vokietijos piliečių bus ne vienas, o tūkstantis.

Atsakymas į šį klausimą nėra paprastas ir vienareikšmis. Jeigu potencialus investuotojas pats susiranda informaciją, savo iniciatyva kreipiasi norėdamas įsigyti vertybinių popierių (ar jų požymių turinčių žetonų) ir emisijos sąlygos to nedraudžia, jis gali jų įsigyti. Tačiau jeigu emisijos sąlygos numato platinimą tik konkrečiose valstybėse narėse, pagal 2015 m. lapkričio 30 d. Komisijos deleguotojo reglamento (ES) 2016/301 (dėl prospekto tvirtinimo, skelbimo, reklamos skleidimo techninio reguliavimo standartų) 6 straipsnio 3 dalies nuostatas, emitento, tarpininko ar prekybos vietos tinklalapiuose pateikiama informacija nebūtų skirta kitų valstybių gyventojams. Pvz., gali būti pateikiama pastaba, kam yra skirtas siūlymas, pasirašymo sistemoje pateikiamas reikalavimas nurodyti asmens pilietybę, gyvenamąją vietą ar pan.

Taigi, jeigu neleistinai informaciją savo iniciatyva paskelbtų kitos šalies žiniasklaidos priemonės, reikėtų turėti įrodymų, kad siūlymas nebuvo nukreiptas į Vokietiją, pvz., interneto puslapis nėra pateikiamas vokiečių kalba, yra išvardytos šalys, kuriose siūlymas vykdomas, galima pasirinkti kalbas tik tų šalių, kuriose vykdomas siūlymas, prieš pateikiant paraišką investuotojas turi patvirtinti, kad yra pilietis vienos iš valstybių, kurioje siūlymas vykdomas, nėra jokių susitarimų (sutarčių) dėl reklamos Vokietijoje, reklamos sutartyse aiškiai nurodyta, kad reklama galima tik išvardytose šalyse, ir t. t.

6. Kodėl taikomi tokie griežti platinimo (siūlymo) apribojimai ES teritorijoje, nors techninės galimybės platinimą leidžia?

Vertybinių popierių platinimas yra griežtai reguliuojamas investuotojų apsaugos tikslais visose valstybėse, tik reguliavimas gali būti nevienodas. Be to, reiktų skirti du dalykus: pirma, viešą siūlymą (pirminė rinka), antra, įtraukimą į prekybą biržoje (antrinė rinka). Norint išplatinti vertybinius popierius viešai, reikia prospekto, norint juos įtraukti į prekybą reguliuojamoje rinkoje (biržoje), taip pat reikia prospekto. Bet kai vertybiniai popieriai jau yra įtraukti į biržos prekybos sąrašus, jie yra pasiekiami visiems pasaulio investuotojams, tik reikia susirasti tinkamą finansų tarpininką (finansų maklerio įmonę ar banką). Pvz., išplatinus vertybinius popierius tik Lietuvos piliečiams, jiems nedraudžiama tuos vertybinius popierius parduoti vokiečiams, prancūzams ar JAV piliečiams antrinėje rinkoje, taigi antrinė vertybinių popierių rinka yra pakankamai lengvai prieinama visiems. Kartu atkreiptinas dėmesys, kad vykdant antrinę apyvartą ne reguliuojamoje rinkoje, taip pat kyla pareiga rengti prospektą, jeigu siūlymas antrinėje rinkoje atitinka viešo siūlymo, kai reikalaujama prospekto, sąlygas (Vertybinių popierių įstatymo 2 str. 62 d.⁷).

7. Ar vertybinių popierių žetonus platinti viešai gali UAB?

UAB vertybinių popierių žetonus viešai gali platinti, jei žetonas turi obligacijos, o ne akcijos požymių. Lietuvos Respublikos akcinių bendrovių įstatymo 2 str. 4 d.⁸ nustato, kad UAB akcijos negali būti platinamos ir jomis negali būti prekiaujama viešai.

⁷ <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.3DF892F52616/gvJxEUKqWJ>

⁸ <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.E22116F1B0E0/ftXevGSJuY>

Tais atvejais, kai startuolis neturi UAB steigti reikalingo įstatinio kapitalo ir pagal Akcinių bendrovių reikalavimus negali platinti akcijų viešai, lėšas, reikalingas minėtai bendrovei įsteigti ir jos įstatiniam kapitalui suformuoti, galima pritraukti kaip paskolą. Kreditorių tapimo akcininkais galimybės ir sąlygos turi būti aptariamoms su finansuotojais sudarytose sutartyse. Paskolos davėjams tapus akcininkais, UAB vertybinių popierių žetonų, turinčių akcijų požymių, vieša prekyba negalima.

8. Kokie vertybinių popierių apskaitos reikalavimai būtų taikomi AB ir UAB išleidžiant vertybinių popierių žetonus?

Vertybinių popierių žetonų išleidimo atveju taikytini tie patys vertybinių popierių apskaitos principai, kaip ir išleidžiant įprastus vertybinius popierius. Juos nustato Akcinių bendrovių įstatymas⁹.

Akcinių bendrovių viešai (taip pat ir neviešai) platinamiems vertybinių popierių žetonams (akcijoms, obligacijoms) taikomi tokie patys vertybinių popierių apskaitos principai, kaip ir akcijoms ar obligacijoms. T. y. turi būti vedama dviejų lygių apskaita – atidarant bendrąją vertybinių popierių sąskaitą centriniame depozitoriume (toliau – *Nasdaq CSD*) ir sudarant sutartį su finansų tarpininku (FMĮ arba atitinkamu banko padaliniu) dėl akcininkų asmeninių vertybinių popierių sąskaitų tvarkymo. Detalūs reikalavimai pateikiami Lietuvos Respublikos finansinių priemonių rinkų įstatyme ir jį detalizuojančiose taisyklėse.

UAB vertybinių popierių žetonų apskaitos reikalavimai priklauso nuo vertybinių popierių žetonų siūlymo būdo (viešas ar neviešas). Viešai platinamiems UAB vertybinių popierių žetonams (tik obligacijų) taikomi tokie patys vertybinių popierių apskaitos reikalavimai, kaip ir AB vertybiniams popieriams. Neviešai platinamų vertybinių popierių žetonų apskaita gali būti vykdoma vadovaujantis Akcinių bendrovių įstatymo 41 str. 3 d. nuostatomis.

9. Ar yra galimybė įtraukti į apskaitą vertybinių popierių žetonus centriniame depozitoriume?

Taip. *Nasdaq CSD* sudaro galimybę vertybinių popierių žetonus įtraukti į apskaitą kaip vertybinius popierius, suteikiant jiems ISIN kodą.

10. Ar vykdant pirminį viešą žetonų platinimą galima išskirti investuotojų grupes, jiems nustatant išskirtines vertybinių popierių žetonų įsigijimo sąlygas?

Taip. Vertybinių popierių įstatymo 17 str. 2 d. nuostatos numato galimybę pirminės vertybinių popierių apyvartos metu skirstyti investuotojus į grupes, numatant skirtingas siūlymo skirtingoms investuotojų grupėms sąlygas (pvz., pasirašymo kaina, pasirašymo pirmumas), jeigu visiems asmenims, priklausantiems tai pačiai grupei, bus užtikrintos vienodos siūlymo sąlygos. Atsižvelgiant į tai, ir platinant vertybinių popierių žetonus galėtų būti išskirta prioritetinių investuotojų grupė, tačiau tokiai grupei priklausančių investuotojų kriterijai turi būti aiškūs, konkretūs, pamatuojami ir iš anksto pateikti emisijos ar kitame privalomame parengti dokumente (informaciniame dokumente, prospekte, baltojoje knygoje ir pan.).

Visiems investuotojams, nepriklausomai nuo to, ar jie skirstomi į grupes, ar ne, turi būti užtikrintos vienodos teisės į informaciją. Visa svarbiausia su žetonų siūlymu ir emitentu susijusi informacija turi būti atskleista vertybinių popierių žetonų emitento viešai paskelbtame ir visiems investuotojams neatlygintinai pasiekiamame emisijos dokumente, o reklaminėje informacijoje pateikiama informacija turi atitikti emisijos dokumente pateiktą informaciją. Net ir tuo atveju, kai prospekto ar informacinio dokumento rengti

⁹ <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalActEditions/TAR.E22116F1B0E0>

nereikia, teikiant svarbią informaciją potencialiems investuotojams, ji visiems asmenims turi būti atskleidžiama vienodomis sąlygomis (Vertybinių popierių įstatymo 12 str.).

11. Ar žetonų savininkams galima dividendus mokėti virtualiuoju turtu?

Bendrovė, išleisdama nuosavybės vertybinių popierių požymių turinčius žetonus, savo įstatuose turėtų nustatyti ir tokių žetonų suteikiamas teises. Jeigu šie vertybinių popierių žetonai suteikia teisę į emitento pelno dalį – dividendą, jie turi būti išmokami pinigais (Akcinių bendrovių įstatymo 60 str.).

12. Planuojame vykdyti neviešą vertybinių popierių žetonų platinimą – informaciją pateiktume tik identifikuotiems investuotojams (pvz., fondams, verslo angelams, strateginiams investuotojams, daugiausia el. paštu). Koks vertybinių popierių žetonų platinimas būtų laikomas neviešu?

Vertybinių popierių įstatyme pateikiama tik vertybinių popierių viešo siūlymo sąvoka. Juo laikomas kreipimasis į asmenis bet kokia forma ir bet kuriomis priemonėmis siūlant vertybinių popierių ir pateikiant informaciją apie tokio siūlymo sąlygas ir siūlomus vertybinius popierius, kad ja remdamasis investuotojas galėtų priimti sprendimą įsigyti ar pasirašyti siūlomus vertybinius popierius (2 str. 62 d.)¹⁰. Akcinių bendrovių įstatymo 2 str. 4 d. nustatyta, kad „jeigu uždarnosios akcinės bendrovės siūlomos akcijos ar jų siūlymas atitinka bent vieną iš Vertybinių popierių įstatyme nustatytų sąlygų, kai vertybinius popierius viešai siūlant ar įtraukiant į prekybą reguliuojamoje rinkoje nereikalaujama paskelbti prospekto, akcijų siūlymas tos uždarnosios akcinės bendrovės akcininkams, darbuotojams, kreditoriams, profesionaliesiems investuotojams, kurie atitinka Finansinių priemonių rinkų įstatyme nustatytus kriterijus, ir informuotiesiems investuotojams, kurie atitinka Informuotiesiems investuotojams skirtų kolektyvinio investavimo subjektų įstatyme nustatytus kriterijus, nėra laikomas vertybinių popierių viešu siūlymu“¹¹.

13. Kurie finansų makleriai Lietuvoje šiuo metu jau tvarko vertybinių popierių žetonų apskaitą?

Šiuo metu tokios informacijos pateikti negalime.

¹⁰ <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.3DF892F52616/gvJxEUKqWJ>

¹¹ <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.E22116F1B0E0/ftXevGSJuY>